

פרופ' אברהם שטינברג

קוד אתי לרופא

במתכונת תפילה שבועית*

חוכרה בעזרת החונן לאדם דעת, על פי תפילות קודמות

רבוני העולמים, אתה יצרת בחכמתך את גוף האדם, ואת רוחו ואת נפשו, איש ואשה, עובר, קטן, בוגר וזקן, נפחת באפו נשמת חיים, ונטעת בו תאים, רקמות, איברים ומערכות לרבבות, "נקבים נקבים חלולים חלולים", הפועלים את פועלם ללא הרף, בהשקט, בסדר, בהתאמה ובמיזוג, כדי לשמור על חייו, על בריאותו הגופנית, ועל בריאותו הנפשית של יציר כפיך.

אבל ריבונו של עולם, אתה בהשגחתך הפרטית, וכפי חכמתך הרבה, גם מביא על בני האדם יסורים וכאבים, מחלות נכויות ופציעות, בגוף ובנפש. אתה הוא א-ל אמת, א-ל חי, הממית ומחיה, המוחץ בצדק ובמשפט, והמרפא בחסד וברחמים, לא יבצר ממך כל דבר, ואין נסתר מנגד עיניך, כי בידך הכוח להחיות המתים, אף לרפאות לכל חולי ומכה ונגע, כי א-ל מלך רופא נאמן ורחמן אתה, כאשר אמרת: 'כי אני ה' רופאיך', וכתוב: 'מחצתי ואני ארפא'.

וכדי להודיע לכל באי עולם שאתה הוא הרופא האמיתי, ולך היכולת והגדולה, וממכון שבתך תשגיח אל כל יושבי הארץ, בראת בעולמך רפואות לרפאות בהם בני אדם למיניהם, ונתת חכמה בינה ודעת במוחם של רופאים וחוקרים להכיר את פעולות הגוף, הן בסדרם המתוקנים והן בסדרם המופרעים, וגם להוציא את חמרי התרופות ממקומות הימצאם, לחקור את תכונותיהם הטובות, ליצר אותן, ולהשתמש בהם לפי מהות המחלה, ולרפאות בהם בני אדם חולים, פצועים ונכים, ונתת לנו רשות לרפאות תחלואיו, ואנו שלוחיך, ככתוב בתורה: 'ורפא ירפא', ואמרו חז"ל: 'מכאן שניתנה רשות לרופא לרפא', ופסקו ראשונים שרשות זו מצווה היא לפיך, והמונע עצמו מלרפא את החולים, הרי זה שופך דמים.

והואיל וחננת את מוחי, וזכיתני לידע מעט מזער מחכמת הרפואה, ובי בחרה השגחתך הנצחית לשמור על חיי יצוריך ובריאותם, לכן לעשות רצונך ולקיים שליחותך בעולם חפצתי, והנני עתה למלא את שליחותי, אף כי ידעתי כי אתה הוא הרופא ולא אני, שאני כחומר בידך, יוצר הכל, וככלי שבאמצעותו

* והיא סגולה אמיתית לרופא לדעת את חובתו בעולמו, את מקומו ותפקידו הן בינו לבין קונו, הן בינו לבין חוליו, והן בינו לבין חבריו והיא קוד אתי על פי השקפת התורה וההלכה.

תרפא את בריותיך. ואיני נשען על חכמתי, ואיני שם בטחוני על התרופות והטיפולים הרפואיים, כי הם כאמצעים להשלים רצונך ולהגיד גדולתך והשגתך.

ועתה הנני בוטח בישועתך, רבונו של עולם, המלמד לאדם דעת, המצמיח צמחי רפואות, והשם בלב חכמים תושיה לרפא ברוב חסדיו. אנא, גלגל על ידי זכויות לעולם, ואל תגלגל על ידי שום חובה בעולם, ואל תמציא לידי דבר רע, ולא יצא דבר מקולקל על ידי, ולא אהיה גרמא למיתתו של שום אדם בעולם, ולא נזק אפילו באיבר מאיבריו, לא בשוגג ולא במזיד, ולא אהיה בכלל "טוב שברופאים לגהינום".

רבונו של עולם חזקני ואמצני ללמוד, לדעת ולהבין את עמקי סודות הרפואה מפי ספרים וסופרים, ואל תתן לעולם למחשבה שתתעורר בי כאילו יש לי די בידיעות, אלא תן בי כוח, זמן וחשק להוסיף בלי הרף על ידיעותי, ולרחוש לי עוד ידיעות חדשות ומתחדשות, למען אוכל להיות שלוחך הנאמן והמיומן לרפא את חולי בני האדם, ולעמוד לימין החולה במצוקתו בכל עת ובכל שעה, ותן בלבי חכמה בינה ודעת ללמד את רזי הרפואה לתלמידים הרבה.

רבונו של עולם, אנא תן בי את מידת הסבלנות להאזין למכאובי החולים והפצועים, לסבלם ולדאגתם, והשכילני נא להבין לנפש החולה, לשובב את רוחו בדרכי תבונות ובאהבת אנוש, ולומר לחולים ולבני משפחותיהם את הדברים הנכונים והאמיתיים בדרך תבונה, בשום שכל, במידה הראויה, ובדרך נאותה.

אנא ה', תן בלבי שאראה מעלת כל חולה ולא חסרונו, שאכבד כל אדם באשר הוא אדם, שלא אומר על טוב רע, ועל רע טוב, שאשמור אמונים לאדם שהאמין בי שלא אגלה את סודו ללכת רכיל.

רבונו של עולם, תן בי שכל ורגש לראות בחולה אף את האדם, כי אדם הוא, לשמור על כבודו, לכבד את פרטיותו, ולעזור לאדם החולה באשר הוא חולה. הן אתה הוא היוצר את כל בני האדם ומקיימם, אם עשירים הם או עניים, אם טובים הם ואם רעים, אם אוהבים הם או שונאים, אם נכבדים הם ואם נקלים. על כן שמרני וטהר רעיוני למען לא אחטא לך, לרפאות את כולם רפואה שלמה בעזרתך ובישועתך, בלי כל הבדל ובלא שום הפליה בין בני האדם החולים והסובלים, ושווים יהיו לפני כל החולים, בין עשירים ובין עניים, בין רמי מעלה ובין פשוטי עם, והיה שלומם ובריאותם בראש מעייני כל הימים.

אנא א-ל אלקי הרוחות לכל בשר, אחת שאלתי מאתך, שתחזיק כוח זכרוני, וכשאלך לבקר איזה חולה, הזכירני מיד רפואתו הראויה לו, אם

למדתיה, ואם לאו, מתחנן אני לפניך, סבת כל הסבות, שתסבב סיבות וגלגולים, או איזה ספר רפואות ואלמד בו רפואתו, או איזה ויכוח בין רופאים עד שאזכה לידע רפואתו, כי אתה הוא המסבב סיבות עולמך. ויהי רצון מלפניך שתתנני לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואי ושומעי, מלא את לב החולים אימון בי ושמיעה לעצתי, ויעשו החולים מה שאצווה להם לעשות למען רפואתם בגוף ובנפש.

רבנו של עולם, נחני נא בדרך האמת על פי תורתך הקדושה בכל העניינים הנוגעים לטיפול בחולים בשבתות, במועדים ובתעניות, הדריכני נא בדרכיך בכל העניינים הנוגעים בפוריות האיש והאשה, וטהר רעיוני ומחשבותי לבל אחשוב מחשבה רעה ברפואות לנשים, בין בתולה בין בעולה, ולא אתור אחרי לבכי ואחרי עיני, כי כדברך עשיתי אשר יעשה האדם וחי בהם, וכתוב: 'עת לעשות לה' הפרו תורתך', שאין דבר העומד בפני פיקוח נפש.

רבנו של עולם, אם אבוא לידי איזה חולה שקרבה עת פקודתו ואנושה מכתו, יהי רצון, שלא אגרום קירוב מיתתו ח"ו אפילו רגע אחד, אלא תן לבלי חכמה בינה ודעת לטפל בו כראוי וכהלכה, ולהפחית את סבלו וכאביו. ואם קרבה עת פקודתו, יהי רצון מלפניך, שלא יחשדוני אוהביו ורעיו ובני משפחתו, ולא יהרהרו אחרי שהייתי סיבת מיתתו, אלא יצדיקו עליהם את הדין, וידעו שגזרת מלך היא, אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש. ואם לא קרבה עת פקודתו, אלא אתה מדכאו ביסורים במידת רחמנותך, כדי שישוב בתשובה שלמה לפניך, כי לא תחפץ במות המת כי אם בשובו מדרכיו וחיה, יהי רצון מלפניך, שתגלגל זכות על ידי, שאוכל להיות שלוחך הנאמן להקל מעליו סבלו וכאביו, בין על ידי דיבורים ובין על ידי טיפולים, ותוריני מה שאומר לו להחזירו בתשובה שלמה, ושיקבל יסורים באהבה, כדי שיהיו כפרה על פשעיו.

רבנו של עולם, הצילני נא משנאה ותחרות, ולא אקנא באחרים, ולא תהיה קנאת אחרים עלי, אלא השכן ביני ובין רופאים אחרים אהבה, אחווה, שלום ורעות, ושלא אבוש ולא אכלם בפניהם, ותן לבלי להיזהר בכבוד חברי, ולא יכשלו חברי ואשמח בהם. כשרופאים חכמים ומיומנים ממני יבואו לתקן את דרכי ולהוכיחני, נא תן לרוחי לרחוש תודה להם ולהקשיב לדבריהם, ותן לי להפיק תועלת מהטוב שבהם, כי היקף אמנות הרפואה הוא גדול, ואין אחד רואה מה שרואה חברו. אבל אם יהירים חסרי חכמה יוכיחוני, נא חזק את רוחי כברזל באהבת האמנות, ולעמוד בפניהם להגן על האמת, בלי להחשיב את גדולת מתנגדי ואת גילם.

יהי רצון מלפניך, ה' אלקי ואלקי אבותי, שתשכילני שכל טוב מלפניך, וחנוני מאתך חכמה בינה ודעת, והאירה עיני שכלי להבין ולהכיר חלאי הגוף על בורים ואמיתתם מכל פרטי בני אדם שיבואו לידי, והורני רפואתם האמיתית לכל אחד כפי מזגו, וכפי הזמן הראוי לכל אחד מהם, ובעת ראוי לאותה מחלה ולאותו חולה, שתהיה בעזרי לרפאות כל חולי עמך ישראל, ולא אכשל במעשי ולא בדברי 'יראו אויבי וישמחו'. סעדני ואיוושה ממכשול, ואל תארע תקלה על ידי, וגומלני חסדים טובים, כי לגמול חסד נכנסתי למלאכת הרפואה, לכן סייעני ופדני מחרפה ובזיון. אנא אלקי, כך בטחתי, אל אבושה, אל יעלזו אויבי לי. ותן בי כוח ובינה לשרת את החולים במיומנות הגדולה ביותר ובדרכי החמלה, שתהיה רפואתם של החולים מלאה ושלימה, מתוך כבוד והדר.

ואתה ה' בוחן לבבות ויודע מחשבות, גלוי וידוע לפניך שכל רצוני וכוונתי לשמך הגדול והקדוש לעשות רצונך, על כן שמרני וטהר רעיוני למען לא אחטא לך, ועוזרני לרפאות את כולם רפואה שלמה, ותשמרני שלא אכשל ולא אסכן עצמי באחד מהם, כדכתיב: 'שומר מצוה לא ידע דבר רע'.

אנא ה', 'הקשיבה לקול שוועי מלכי ואלקי כי אליך אתפלל', עזרני חזקני אמצני והצליחני נא בתפקידי הגדול, כי בלעדי עזרתך לא יצליח האדם אף בקטון מעשיו. מלא את נפשי אהבה למקצועי וליצוריך, אל תתן לתאות הבצע, התהילה והכבוד להתערב במפעלי, כי אלה הם שונאי האמת ואהבת האדם, ונא אל יטעוני בתפקידי הגדול לגמול טוב עם יצוריך, 'בקראי ענני אלקי צדקי, בצר הרחבת לי, חנני ושמע תפילתי', אמן וכן יהי רצון.

מקור: אסיא עז-עח, עמ' 7-10 (2006)